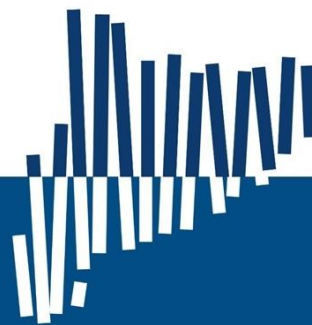

ACM

Associació
Catalana
de Municipis

16 de maig de 2024

ESTRATÈGIA DE LLUITA CONTRA LA POBRESA INFANTIL

El passat 22 d'abril de 2024 el Govern de la Generalitat va aprovar l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya per garantir els drets dels infants i un futur millor.

L'aprovació de l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya, treballada conjuntament entre el Departament de Drets Socials, Save The Children, Ivalua, les entitats del Tercer Sector i, amb la posició d'observadors, el món local pretén garantir que els infants i adolescents puguin exercir els drets amb llibertat i que tinguin les mateixes oportunitats per viure, créixer i assolir els seus projectes vitals, independentment del seu entorn social.

L'estratègia proposa 12 iniciatives clau a desenvolupar en els propers 5 anys que inclouen des de l'abordatge de la pobresa severa fins al foment del benestar i la qualitat de vida dels infants i adolescents.

1. Algunes dades

La taxa d'infants i adolescents que es troba en situació de pobresa o exclusió social a Catalunya, l'any 2023, se situa en el 32,5% enfront del 24,4% de la població general. Aquesta taxa (AROPE) té en compte tres indicadors: pobresa monetària, privació material i social severa i baixa intensitat laboral. Unes xifres que situen Catalunya entre els territoris de la Unió Europea amb més pobresa infantil, només per darrere de Bulgària (33,9) i Romania (41,5). És a dir, se situa a la cua d'Europa a molta distància dels primers països: Eslovènia (10,3), República Txeca (13,4), Dinamarca (13,8) o Països Baixos (13,9).

En total, 442.300 nens i nenes, és a dir 1 de cada 3 infants a Catalunya, es troba en situació de pobresa o exclusió, 167.771 dels quals en risc de pobresa severa, segons l'Enquesta de condicions de vida.

Es considera que els infants estan en risc de pobresa si viuen en una llar amb uns ingressos familiar inferiors 1.360 euros al mes en llars monoparentals o inferiors a 1.884 en llars amb dos adults. També si tenen privació material i social severa, és a dir, si no poden per exemple mantenir l'habitatge a una temperatura adequada o fer un àpat de carn, pollastre o peix (o l'equivalent vegetarià) almenys cada dos dies.

2. Eixos de l'Estratègia i Full de Ruta

Els eixos de l'Estratègia sobre els quals incideix l'Estratègia són set: les prestacions i ajuts; l'educació, llengua, lleure educatiu i èxit escolar; l'alimentació saludable; la salut; l'habitatge i pobresa energètica; l'ocupació de les famílies amb infants a càrrec i la perspectiva de gènere.

Per fer front a la situació de pobresa i exclusió social de la infància a Catalunya, el Govern proposa 12 iniciatives clau a desenvolupar en els propers 5 anys que responen als eixos de l'Estratègia i que inclouen des de l'abordatge de la pobresa severa fins el foment del benestar i la qualitat de vida dels infants i adolescents:

1.- Implementació d'una prestació universal per fill a càrrec

A diferència de la majoria de països de la Unió Europea, l'estat espanyol no té una prestació universal per fill a càrrec tot i que la proposta està sobre la taula i que diversos estudis demostren que es tracta d'una mesura eficaç per reduir la pobresa infantil i augmentar la renda de les famílies. Cal insistir-hi, vetllar per la seva implementació i perquè el seu desplegament tingui un impacte directe en la taxa de pobresa infantil.

2.- Millora del disseny de la Renda Garantida de Ciutadania (RGC)

Per ampliar la protecció a les famílies amb fills cal seguir amb la feina que ha fet la Comissió de l'RGC per reformar-la: augmentar el llindar d'ingressos per accedir a la prestació, implementar un complement de criança, garantir la compatibilitat de l'RGC amb altres ajuts o ingressos procedents del treball, crear un complement específic d'habitatge associat a l'RGC, un sistema integrat de prestacions (finestreta única) i integrar l'Ingrés Mínim Vital (IMV) amb l'RGC.

3.- Escolarització universal i gratuïtat 0-3 anys

La mesura persegueix la consolidació de la gratuïtat i la universalitat de l'etapa I2 i pretén avançar a les etapes i0 i i1, per assolir un sistema educatiu de 0 a 18 anys sostingut amb fons públics que garanteixi un accés a l'educació en condicions d'equitat a tota la població independentment dels condicionants econòmics familiars d'origen. Alhora, afavoreix aspectes de conciliació i potencia el sosteniment de la població a les zones rurals

4.- Implementació del Pla de Xoc contra l'abandonament escolar

Per reduir l'abandonament escolar prematur es proposen, entre d'altres, tres mesures: les beques d'estudis, que cobreixen despeses directes com la matrícula i materials escolars, així com despeses indirectes com el transport i l'alimentació; les mentories d'orientació vocacional, que ofereixen suport individualitzat i emocional i orientació acadèmica; i les motxilles escolars, que inclouen ajuts per anar de colònies i fer activitat complementària (sisena hora).

5.- Implementació de les Xarxes educatives comunitàries i ampliació dels Plans Educatius d'Entorn

La col·laboració entre escoles, famílies i entitats locals fomenta dinàmiques comunitàries i permet abordar de manera integral els reptes educatius d'infants, adolescents i joves de 0 a 20 anys. Es proposa orientar totes les accions i decisions tenint en compte l'equitat, la promoció de l'ús de la llengua catalana en els entorn educatius com element de cohesió i l'educació intercultural, mitjançant el respecte i valor de la diferència en un marc de valors compartits.

6.- Universalització del lleure educatiu i activitats fora de l'escola

El lleure educatiu té un impacte molt positiu en el desenvolupament cognitiu i social dels infants, augmenta la motivació i el compromís amb l'educació més formal i s'associa amb una reducció de l'abandonament escolar prematur. Les activitats de lleure i fora escola proporcionen un temps de cura enriquidora per als infants, permeten una millor conciliació familiar i esdevenen una eina molt important en la prevenció i el tractament de l'exclusió social.

7.- Ajuts individuals del 100% del menjador escolar

Els ajuts haurien de cobrir el 100% del cost per a les famílies en situació de pobresa relativa, a més del retorn de la cobertura als ajuts alimentaris per a infants en situació de vulnerabilitat durant els mesos no lectius. El menjador escolar proporciona àpats nutritius que afavoreixen un desenvolupament físic i intel·lectual òptim i esdevenen un escenari idoni per a l'educació en hàbits alimentaris saludables, higiene i convivència.

8.- Prevenció i abordatge de l'obesitat infantil a les ABSS

L'Enquesta de Salut de Catalunya estima que en l'any 2022 un 35,6% dels infants tenen excés de pes. La prevalença de l'obesitat infantil és especialment elevada entre els infants de famílies amb rendes més baixes, menys nivell d'estudis i en entorns més deprimits. El programa consta d'una part d'intervenció comunitària i una part d'intervenció i acompanyament amb els infants i la família.

9.- Model d'atenció integral a la salut mental i addiccions infantojuvenil

Es proposa millorar l'accés als Centres de Salut Mental infantojuvenils (CSMIJ) augmentant la ràtio de psicòlegs/gues i/o psiquiatres per garantir un model d'atenció integral que incideixi tant en l'àmbit preventiu com en el reparador, per detectar precoçment i tractar símptomes d'ansietat, depressions lleus o trastorns de l'estrès. Ensenyar estratègies de maneig emocional pot trencar el cicle de pobresa millorant la salut mental i el benestar general dels infants.

10.- Més habitatge de lloguer social per a famílies vulnerables

Reduir l'exclusió residencial a llarg termini, controlant el preu dels lloguers o amb ajudes a l'habitatge. Cal un abordatge transversal per augmentar el parc públic d'habitatges que a Catalunya representa el 2% mentre a la Unió Europea la mitjana se situa en el 9%.

11.- Reforç de la inserció i estabilitat laboral

La desocupació, la baixa qualitat de l'ocupació i la inactivitat dels progenitors tenen un impacte evident sobre les condicions econòmiques i materials en què viuen les famílies i, específicament, els infants. Per fomentar l'ocupació de persones amb fills a càrrec s'obrirà una línia de subvencions de foment a l'ocupació i s'establiran ajuts a la conciliació.

12.- Foment de les polítiques informades en evidència

La reducció efectiva de la pobresa infantil passa per formular polítiques públiques socials que estiguin basades en l'evidència i en dades rigoroses. En aquest sentit, cal superar la barrera de la falta de dades per fer un diagnòstic de qualitat de la situació i calen eines de simulació que permetin als ens públics valorar els resultats de les mesures implementades.

3. Posicionament ACM

Trencar amb el cercle de pobresa hereditària ha de ser una prioritat. L'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil pot ser una clau perquè compta amb un full de ruta que aborda la pobresa infantil de manera preventiva, transversal i amb una mirada a llarg termini. Aquesta hauria de ser una estratègia de país que caldria desplegar en els propers anys. Ara bé, en aquesta cal afegir la tasca incansable que des dels municipis s'està fent en favor de la infància i adolescència i que en aquest document no s'ha tingut en compte.

El país ha d'entendre que les xifres que ens situen a la cua d'Europa en aquest àmbit no són acceptables. Cal recordar que, en els darrers 7 anys, el risc de pobresa i exclusió infantil no ha baixat del 30%, segons dades d'IDESCAT, el que demostra que és una pobresa cronificada.

L'ACM ja va posar de manifest que si aquest document de l'Estratègia ha de ser una estratègia de país cal tenir en compte també el món local.

Aquesta Estratègia presentada el passat 22 d'abril de 2024 només va ser contemplada des de l'anàlisi de la Generalitat sense tenir en compte els esforços i les accions que es duen a terme des dels ajuntaments.

Per ser una veritable estratègia de país cal haver tingut en compte tots els actors implicat i aquest no ha estat el cas.

S'han de definir les partides pressupostàries clares i alhora s'han de garantir els recursos. Un dels recursos importants és el desplegament del Model SIS (Serveis d'intervenció socioeducativa).

Documents complementaris

Àrea de continguts de l'Associació Catalana de Municipis i Comarques (ACM)

continguts@acm.cat

www.acm.cat/juridic

Carrer València, 231, 08007 Barcelona

Telèfon: 93 496 16 16